

ЯКОВЕНКО Р. В.

ЛЕКЦІЯ № 3

з курсу

**ГЛОБАЛЬНА
ЕКОНОМІКА**

для студентів економічних спеціальностей

м. Кропивницький – 2019

УДК 339.97

Я47

Затверджено на засіданні кафедри економічної теорії, маркетингу та економічної кібернетики. Протокол від 12 вересня 2018 року № 2.

© Р.В. Яковенко, 2019.

© ЦНТУ, 2019.

Лекція 3. РЕГУЛЯТИВНІ ІНСТИТУТИ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

ПЛАН

1. Об'єктивність формування глобальної системи регулювання світогосподарських відносин.
2. Проблеми глобальної регулюючої системи.
3. Глобальні регуляторні інститути.
4. Вплив глобальної регулюючої системи СОТ на розвиток світової економіки.

1. Об'єктивність формування глобальної системи регулювання світогосподарських відносин

Важливим компонентом процесу глобалізації економіки є *кардинальна трансформація механізмів економічного регулювання* в напрямку становлення глобально інтегрованої регулюючої системи. Вона будується на комплексі факторів, які уможливають якісне піднесення ефективності економічної діяльності в рамках світового господарства на основі міжнародної кооперації, отримання тим самим великого синергічного ефекту. Головними серед цих факторів становлення глобальної регулюючої системи є такі.

По-перше, це *розлоге та швидке розповсюдження інформаційних технологій і революційний за своїм змістом стрибок у галузі міжнародних комунікацій*. Завдяки цьому стає можливим ефективно управляти складними міжнародними комплексами, складові яких розташовані в різних частинах світу.

По-друге, це *значне піднесення ролі гуманітарного капіталу*, що, у свою чергу, зумовлює інтенсивний розвиток міжнародної взаємодії у сферах освіти, науки, охорони здоров'я людини і довкілля, які перетворюються по суті на глобальні сфери людської активності.

По-третє, фактором переходу до глобального управління є *необхідність найбільш повного використання переваг вільного руху основних факторів виробництва*, що неможливе без ретельної координації найбільш важливих економічних рішень на міжнародному рівні, спільного забезпечення макро- та мікроекономічної рівноваги в рамках світового господарства, а не окремих країн.

Тенденції зростаючої транснаціоналізації мікро- та макроекономічного регулювання значно інтенсифікувались у другій половині ХХ сторіччя. Це стало прямим наслідком транснаціоналізації у сфері матеріального виробництва і привело до утворення якісно нової, більш складної структури механізму регулювання. Найбільш помітною характеристикою цієї нової структури є швидке становлення нової суперструктури економічного регулювання, яку можна було б умовно позначати як мегарівень.

Організаційна структура мегарівня регулювання складається з кількох ключових компонентів: управляючі механізми транснаціональних чи багатонаціональних корпорацій, міжнародні об'єднання, урядові та неурядові

організації й інтеграційні угруповання, системи регулюючих норм і правил, якими вони оперують.

Разом з тим слід відзначити, що система глобального регулювання є досить диверсифікованою і не може зводитись до одного мегарівня. Навіть самий цей рівень є неоднорідним, швидко диференціюється і в сучасних умовах має різні підрівні: неурядових об'єднань та організацій, регіональних міждержавних об'єднань і угруповань та міжурядових організацій – регіональних, галузевих, глобальних. Важливо взяти до уваги те, що на нинішньому етапі розвитку людства система глобального регулювання не може не ґрунтуватись на національних механізмах регулювання соціально-економічного розвитку. Тобто глобальне регулювання в сучасних умовах є результатом своєрідної взаємодії національних, міжнаціональних та наднаціональних форм і методів.

Слід констатувати, що розвиток глобалізації об'єктивно приводить до якісно нової ситуації, коли коло свободи окремих країн у прийнятті повністю автономних рішень у сфері регулювання економічних відносин звужується, а коло міжнародно погоджених, скоординованих рішень, навпаки, розширюється. Це призводить до того, що становлення нової глобальної системи об'єктивно веде до вирівнювання базових параметрів систем національного регулювання, їхньої прогресуючої адаптації до загальносвітових критеріїв побудови регулюючих механізмів.

Отже, **процес глобалізації економічного регулювання** віддзеркалює зміну базових орієнтирів економічної ефективності розподілу ресурсів – з підвищенням ролі глобальних критеріїв ефективності. Це означає зростаючу орієнтацію на вільний перетік ресурсів у рамках всього світового господарства з метою їх концентрації там, де вони можуть принести найбільший результат з точки зору глобальної економічної структури, а не окремого національного господарства. Це означає створення загальносвітового інституційного середовища для конкуренції, що об'єктивно має підсилювати стимули для інновацій та економічної модернізації.

2. Проблеми глобальної регулюючої системи

Сьогодні міжнародна регулююча система все ще лишається дезінтегрованою, діяльність більшості її складових частин слабо узгоджується, а інколи і прямо суперечить одна одній. Вирішення цієї проблеми – в значному підсиленні інтернаціональних регулюючих процесів, підвищенні ступеня інтеграції різних міжнародних інституцій і координації політики різних держав світу на основі погоджених принципів.

Велику небезпеку становить на сьогодні очевидний дисбаланс між двома сторонами системи економічної глобалізації – між процесами лібералізації основних факторів виробництва в рамках світогосподарської системи, з одного боку, та процесами створення системи міжнародних норм регулювання – з другого.

В цьому зв'язку необхідно звернути увагу на декілька принципових моментів.

По-перше, тенденції економічної глобалізації не означають, що всі країни мають рівне становище відносно глобальної системи, що формується, та будуть отримувати однакову вигоду від перебування в її рамках. Поки що глобалізація супроводжується збільшенням розриву в економічному розриву найбагатших та найбідніших країн, загрозою глибокого і нездоланного економічного розколу світу.

По-друге, сьогодні спостерігається очевидний дисонанс між різними рівнями глобального регулювання. Регулюючі механізми ТНК є значно більш розвиненими, ніж механізми, які забезпечують макроекономічне балансування різноманітних потоків у рамках світового господарства.

По-третє, не менша суперечність існує між різними сферами регулювання. Це виявляється в очевидному превалюванні вузько економічних підходів і значній недорозвиненості гуманітарних та екологічних підвалин глобальної регулюючої системи, що потенційно створює небезпечні наслідки для глобальної економіки XXI ст.

По-четверте, в нинішній глобальній системі регулювання надто слабкими є ті регулюючі підсистеми, які забезпечують функції контролю. Результатом цієї неадекватності є значне поширення транснаціональної злочинності.

По-п'яте, слабкою є узгодженість між різними структурами глобального регулювання, що породжує безсистемність, внутрішню конфліктність, а отже, значно знижену соціальну ефективність регулюючих механізмів. Це є прямим наслідком поки що неадекватної ролі в глобальному економічному регулюванні найбільш універсальної міжнародної структури – ООН – в особі її Економічної і Соціальної ради, яка досі не має важелів для проведення в життя прийнятих нею рішень.

3. Глобальні регуляторні інститути

Для регулювання та вирішення глобальних проблем людства міжнародне співтовариство створило систему міжнародних організацій, яких налічується понад 4 тисячі, і понад 300 з них – міждержавні.

1. Міждержавні (міжурядові) та недержавні. Переважна більшість міжнародних організацій – недержавні. Серед них велика кількість різноманітних асоціацій, союзів і фондів.

2. Універсальні, відкриті для всіх держав, і спеціалізовані, наприклад, регіональні чи галузеві міжнародні організації.

3. Організації загальної компетенції, що охоплюють всі сфери політичних, економічних, соціальних та культурних відносин (ООН, Рада Європи, Ліга арабських держав), і спеціальної компетенції, які здійснюють співробітництво в будь-якій визначеній сфері (Всесвітній поштовий союз, Міжнародна організація праці, Всесвітня організація охорони здоров'я).

4. Міждержавні та наддержавні організації, рішення яких, на відміну від рішень міждержавних організацій, безпосередньо поширюються на

фізичних і юридичних осіб держав-членів організацій (наприклад, рішення ЄС є обов'язковими для всіх осіб в країнах ЄС).

5. Відкриті організації, до яких можна вільно вступати, і закриті, вступ до яких відбувається на запрошення першозасновників (наприклад, НАТО).

Їх можна класифікувати за напрямками діяльності та об'єктами регулювання. За такими класифікаційними ознаками міжнародні економічні організації можна поділити на:

□□ організації, призначені для вирішення комплексних політичних, економічних, соціальних і екологічних проблем. До них залучають організації системи ООН, ОЕСР, Ради Європи й ін.;

□□ організації, які регулюють світові фінансові ринки і міжнародні валютно-фінансові відносини (МВФ, група Світового банку та ін.);

□□ організації, що регулюють товарні ринки і міжнародні торговельні відносини (СОТ, ОПЕК та ін.);

□□ регіональні міжнародні організації (НАФТА, ЄС та ін.).

4. Вплив глобальної регулюючої системи СОТ на розвиток світової економіки

General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) – Генеральна угода про тарифи та торгівлю (ГАТТ) – міжнародна організація, створена в 1947 році в Женеві під егідою ООН, до якої увійшли 23 країни (в тому числі й США), метою якої було зниження митних тарифів, уніфікація методів митної оцінки та усунення інших перешкод на шляху міжнародної торгівлі для країн-членів угоди. Протягом майже 50 років фактично виконувала функції міжнародної організації.

Дуже істотним кроком у напрямку формування системи глобального економічного регулювання стало завершення в 1994 р. *Уругвайського раунду* переговорів у рамках ГАТТ. У результаті було створено, по суті, нову міжнародну торговельну систему, яка базується на прийнятті комплексної системи міжнародних норм та інституцій, які дедалі більше підпорядковують собі національні системи регулювання не тільки у вузько торговельній сфері, але й суміжних сферах.

По-перше, стосовно коло країн, які залучені до цієї системи. Якщо раніше до неї у повному обсязі належали, власне, тільки країни з розвинутою ринковою економікою, то тепер вона практично розповсюдилась і на країни, що розвиваються, та на країни з перехідною економікою, ставши глобальною в суто географічному вимірі.

По-друге, вона заклала підвалини для поширення процесу лібералізації торгівлі та своїх регулюючих норм на ті сфери, які раніше випадали зі сфери її впливу, в тому числі: на регулювання ринків сільськогосподарських виробів, текстильних виробів і готового одягу, ринку послуг; іноземні інвестиції; питання інтелектуальної власності; проблеми, пов'язані з багатьма технічними бар'єрами у торгівлі, щодо яких раніше не були запроваджені міжнародні регулюючі норми. Власне кажучи, ця торговельна система

переростає у комплексну систему лібералізації та регулювання міжнародних економічних відносин у цілому.

По-третє, вона призвела до створення нової міжнародної структури – Світової організації торгівлі – яка вже сьогодні стала найбільш потужною міжнародною інституцією для регулювання міжнародних торговельних і тісно пов'язаних з нею інших форм міжнародних економічних відносин.

Процес зростаючої глобалізації, який реалізується через лібералізацію торгівлі, дозволяє досягти в цілому по світовому господарству значного економічного ефекту в короткотерміновій і довготерміновій перспективах. Разом з тим розподіл цих ефектів по окремих регіонах світу і групах країн, а також по окремих країнах у рамках однієї групи буде нерівномірним. Більш того, для окремих держав є реальна загроза опинитись у чистому програші. При цьому найбільші загрози існують для менш розвинених країн у короткостроковій перспективі, що вимагає створення ефективних механізмів їх адаптації до нового, більш конкурентного міжнародного середовища і проведення відповідних структурних реформ.

Отже, в новій глобальній системі регулювання торгівлі слід розвивати ті її елементи, які спрямовані на пришвидшення розвитку та темпу інновацій у країнах, що перебувають на більш низькому рівні. Це потребує модифікації існуючих механізмів, спрямовуючи їх не на відгородження від іноземної конкуренції, а на заохочення зростання конкурентоспроможності підприємств і фірм менш розвинених країн. Цей висновок повною мірою стосується і країн з перехідною економікою.

Ефективність міжнародних регулюючих механізмів багато в чому залежить від інтеграції заходів з регулювання торгівлі у вузькому розумінні з регулюючими механізмами стосовно інвестицій, захисту прав інтелектуальної власності, удосконалення механізмів, які застосовуються проти обмежувальної ділової практики, що стає на заваді розвитку конкурентного середовища і т. ін.

На сьогодні очевидно є певна нерівномірність розвитку різних компонентів системи глобального регулювання – з досить істотним виділенням значення системи Світової організації торгівлі (СОТ) як поки що найбільш потужної і широкої за сферою системи глобального регулювання економічних процесів. Разом з тим функції СОТ все ж не є всеосяжними. Вони певною мірою доповнюються (а інколи і конфліктують через відсутність надійних механізмів узгодження діяльності різних глобальних інституцій) з функціями інших впливових міжнародних інституцій, серед яких провідну роль відіграють: *Конференція ООН з торгівлі і розвитку (ЮНКТАД), Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ), Міжнародна торгова палата, Міжнародний валютний фонд (МВФ), Група Світового банку, Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР).*

Отже, можна зробити узагальнюючий висновок про необхідність значно більш комплексного, системного підходу до формування глобального

механізму регулювання міжнародної торгівлі, який має гарантувати прогресивний розвиток світового господарства.

Література:

1. Яковенко Р. В. Глобальна економіка : методичні вказівки до вивчення курсу / Р. В. Яковенко. – Кіровоград : КНТУ, 2015. – 100 с.
2. Яковенко Р. В. Глобальна економіка : конспект лекцій / Р. В. Яковенко. – Кіровоград : КНТУ, 2014. – 57 с. Доступно за адресою: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/6105/1/konspekt.PDF>.
3. Яковенко Р. В. Тести для контролю знань з навчальної дисципліни „Глобальна економіка” / Р. В. Яковенко. – Кіровоград : КНТУ, 2015. – 28 с. Доступно за адресою: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/6321/1/testGL.PDF>.
4. Яковенко Р. В. Робоча програма з навчальної дисципліни „Глобальна економіка” / Р. В. Яковенко. – Кропивницький : КНТУ, 2016. – 40 с. Доступно за адресою: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/6315/1/rp16.PDF>.
5. Яковенко Р. В. Питання до екзамену з курсу „Глобальна економіка” для студентів денної та заочної форми навчання / Р. В. Яковенко. – Кропивницький : ЦНТУ, 2017. – 4 с. Доступно за адресою: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/6988/1/202pdf.PDF>.
6. Яковенко Р. В. Соціально-економічний механізм впливу на демографічні процеси, як головний чинник суспільного відтворення в умовах глобалізації / Роман Яковенко // Теорії мікро-макроекономіки. – К. : Академія муніципального управління. – 2006. – Вип. 25. – С. 111–113.
7. Яковенко Р. В. Митно-тарифне регулювання як фактор впливу на демографічні процеси / Роман Яковенко // Вісник Академії митної служби України. – Дніпропетровськ : Академія митної служби. – 2006. – № 3 (31). – С. 10–14.
8. Яковенко Р. В. Регіональні аспекти соціально-економічного впливу на міграційні процеси / Роман Яковенко // Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. праць. – К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин. – 2007. – Вип. 66., ч. 1. – С. 108–111.
9. Яковенко Р. В. Людський капітал та людський потенціал / Роман Яковенко // Наук. праці Кіровоградського нац. техн. ун-ту : Економічні науки. – Кіровоград : КНТУ. – 2013. – Вип. 24. – С. 186–193.
10. Яковенко Р. В. Соціально-економічні важелі впливу на демографічні процеси в світлі стратегії євроінтеграції / Роман Яковенко // Моделі та стратегії євроінтеграції України : економічний і правовий аспекти : зб. матеріалів ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 30 травня 2006 р.). – К. : УАЗТ, 2006. – С. 268–270.

11. Яковенко Р. В. Конвертованість валюти та економічна безпека держави / Р. В. Яковенко, К. О. Новакова // Тези доповідей студентів і магістрантів на XLVIII науковій конференції 17 квітня 2014 року. – Кіровоград : КНТУ, 2014. – С. 76–80.

12. Яковенко Р. В. Шляхи активізації залучення іноземних інвестицій / Р. В. Яковенко, К. О. Семенюк // Матеріали за 11-а міжнародна научна практична конференція [„Новината за напреднали наука – 2015”]. (Софія, Болгарія, 17-25 травня 2015 р.). – Софія : „Бял ГРАД-БГ” ООД, 2015. – Том 5 : Економіки. – С. 17–19.

13. Яковенко Р. В. Сальдо зовнішньої торгівлі послугами / Р. В. Яковенко, В. Ю. Соловійова // *Materialy XII Miedzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji [„Strategiczne pytania swiatowej nauki – 2016”]*. (Перемишль, Польща, 7-15 лютого 2016 р.). – *Przemysl : Nauka i stadia*, 2016. – Vol. 2 : *Ekonomiczne nauki*. – С. 64–66.

14. Яковенко Р. В. Умови розвитку українського бізнесу в системі глобалізації та становлення глобальної економіки / Р. В. Яковенко, С. В. Ковальов // *Економічні перспективи підприємництва в Україні : збірник матеріалів Всеукраїнської інтернет-конференції. 27-28 жовтня 2016 р., м. Ірпінь*. – Т 2. – Ірпінь : УДФСУ, 2016. – С. 52–55.

15. Яковенко Р. В. Проблемні питання методології сучасних економічних досліджень / Р. В. Яковенко // „Сучасні проблеми економічної теорії, маркетингу та моделювання соціально-економічних систем” : Матеріали Першої Всеукраїнської науково-практичної конференції (заочної), м. Кропивницький, 28-29 квітня 2017 року. – Кропивницький : „Ексклюзив-систем”, 2017. – С. 114–117.

16. Яковенко Р. В. Моделі визначення рівня глобалізації на різних щаблях / Р. В. Яковенко, В. А. Мицюк // „Сучасні проблеми економічної теорії, маркетингу та моделювання соціально-економічних систем” : Матеріали Першої Всеукраїнської науково-практичної конференції (заочної), м. Кропивницький, 28-29 квітня 2017 року. – Кропивницький : „Ексклюзив-систем”, 2017. – С. 124–126.

17. Яковенко Р. В. Вплив російської агресії на економічну безпеку України в межах глобалізаційних процесів / Р. В. Яковенко, В. І. Головатій // *Україна – територія можливостей для розвитку підприємництва : збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції [Економічні перспективи підприємництва в Україні]*, (26–27 жовтня 2017 р., м. Ірпінь) : у 2 ч. Ч. 2. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2017. – С. 152–154.

18. Старкіна О. Д. Роль інтелектуального капіталу в контексті національної безпеки / О. Д. Старкіна, Р. В. Яковенко // *Облік і контроль в управлінні підприємницькою діяльністю : Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, 19-20 жовтня 2018 р.* – Кропивницький : Ексклюзив-Систем, 2018. – С. 157–159.

19. Яковенко Р. В. Використання досвіду міжнародних організацій в процесі регулювання розвитку людського потенціалу / Роман Яковенко //

Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : „Поліграф-сервіс”. – 2008. – Вип. 1. – С. 6–10.

20. Яковенко Р. В. Методологія дослідження людського потенціалу в умовах світової фінансової кризи / Роман Яковенко // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : „Поліграф-сервіс”. – 2009. – Вип. 2. – С. 6–15.

21. Яковенко Р. В. Трансформація ролі держави в умовах сучасної економіки / Р. В. Яковенко, К. В. Самсонова // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : „Поліграф-сервіс”. – 2010. – Вип. 3. – С. 133–142.

22. Яковенко Р. В. Традиційний та інтелектуальний капітал / Р. В. Яковенко, О. В. Яцун // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : „Поліграф-сервіс”. – 2010. – Вип. 3. – С. 237–244.

23. Яковенко Р. В. Інформатизація в Україні : основні напрями, тенденції, проблеми / Р. В. Яковенко, К. В. Самсонова // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : „Поліграф-сервіс”. – 2011. – Вип. 4. – С. 40–50.

24. Маньковська В. Я. Конкурентоспроможність економіки України на світовому ринку / В. Я. Маньковська, Р. В. Яковенко // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : „Поліграф-сервіс”. – 2011. – Вип. 4. – С. 149–157.

25. Гудима Ю. Ю. Еволюція економічних потреб та інтересів / Ю. Ю. Гудима, Р. В. Яковенко // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : „Поліграф-сервіс”. – 2011. – Вип. 4. – С. 163–170.

26. Стецик Ю. В. Вплив міграції робочої сили на міжнародні економічні відносини / Ю. В. Стецик, Р. В. Яковенко // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : „Поліграф-сервіс”. – 2011. – Вип. 4. – С. 177–183.

27. Яковенко Р. В. Інституціональні фактори становлення сучасних грошей / Р. В. Яковенко // Освіта, менеджмент і бізнес : світовий вимір. Серія : економічні науки. – К. : Українсько-американський гуманітарний інститут „Вісконсинський міжнародний університет (США) в Україні. – 2011. – № 4. – С. 35–41.

28. Яковенко Р. В. Моніторинг громадської думки щодо вступу України в ЄС / Р. В. Яковенко // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : „Поліграф-сервіс”. – 2012. – Вип. 5. – С. 60–65.

29. Яковенко Р. В. Україна та міжнародні економічні організації / Р. В. Яковенко // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : „Поліграф-сервіс”. – 2012. – Вип. 5. – С. 76–92.

30. Базан А. В. Міграція та її вплив на економіку України / А. В. Базан, Р. В. Яковенко // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : „Поліграф-сервіс”. – 2014. – Вип. 7. – С. 73–82.

31. Яковенко Р. В. Розвиток галузевих ринків в умовах глобалізації / Р. В. Яковенко, О. В. Щельник // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : видавець Лисенко В. Ф. – 2015. – Вип. 8. – С. 67–72.

32. Яковенко Р. В. Проблеми глобалізації та форми їх прояву / Р. В. Яковенко, Н. Д. Бірзул // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : видавець Лисенко В. Ф. – 2015. – Вип. 8. – С. 91–100.

33. Яковенко Р. В. Зарубіжний досвід та проблеми функціонування малого бізнесу / Р. В. Яковенко, Н. В. Афанасьєва // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : видавець Лисенко В. Ф. – 2015. – Вип. 8. – С. 119–134.

34. Яковенко Р. В. Методологія вивчення і дослідження національної економіки [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://www.surma-ua.info/?p=5265>. – Назва з титул. екрану.

35. Яковенко Р. В. Завдання вивчення національної економіки [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://www.surma-ua.info/?p=5499>. – Назва з титул. екрану.

36. Яковенко Р. В. Розвиток людського потенціалу в умовах світової фінансової кризи [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://www.surma-ua.info/?p=5946>. – Назва з титул. екрану.

37. Яковенко Р. В. Основи саморозвитку економіки держави [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/01/29/osnovi-samorozvitku-ekonomiki-derzhavi>. – Назва з титул. екрану.

38. Яковенко Р. В. Сутність та структура національного багатства. Національний капітал [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/01/31/sutnist-ta-struktura-ekonomichnogo-potentsialu-natsionalne-bogatstvo>. – Назва з титул. екрану.

39. Яковенко Р. Міграційні процеси : необхідність активізації застосування соціально-економічних важелів впливу [Електронний ресурс] / Р. Яковенко. – Режим доступу : <http://rk.kr.ua/migratsiini-protsesi-neobhidnist-aktivizatsii-zastosuvannja-sotsialno-ekonomichnih-vazheliv-vplivu>. – Назва з титул. екрану.

40. Яковенко Р. В. Економічні категорії та закони [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://www.surma-ua.info/?p=6391>. – Назва з титул. екрану.

41. Яковенко Р. В. Продуктивність національного капіталу [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/02/23/produktivnist-natsionalnogo-kapitalu>. – Назва з титул. екрану.

42. Яковенко Р. Економічна роль інформації. Інформаційний потенціал національної економіки [Електронний ресурс] / Р. Яковенко. – Режим доступу : <http://rk.kr.ua/ekonomichna-rol-informatsii-informatsiini-potentsial-natsionalnoi-ekonomiki>. – Назва з титул. екрану.

43. Яковенко Р. В. Становлення ринку та реструктуризація економіки в логіці економічного переходу [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/04/13/stanovlennja-rinku-ta-restrukturizatsija-ekonomiki-v-logitsi-ekonomichnogo-perehodu>. – Назва з титул. екрану.

44. Яковенко Р. В. Типи економічних систем [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/04/13/stanovlennja-rinku-ta-restrukturizatsija-ekonomiki-v-logitsi-ekonomichnogo-perehodu>. – Назва з титул. екрану.
45. Яковенко Р. В. Сутність економічного (господарського) механізму, його типи [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://www.surma-ua.info/?p=7467>. – Назва з титул. екрану.
46. Яковенко Р. В. Особливості регулювання різних секторів економіки в розвинутих країнах [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://www.surma-ua.info/?p=7497>. – Назва з титул. екрану.
47. Яковенко Р. В. Макроекономічна стабілізація [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://www.surma-ua.info/?p=7808>. – Назва з титул. екрану.
48. Яковенко Р. В. Основні напрями економічної політики та її завдання [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://www.surma-ua.info/?p=7810>. – Назва з титул. екрану.
49. Яковенко Р. В. Форми та інструменти державного регулювання економіки [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/05/07/formi-ta-instrumenti-derzhavnogo-reguljuvannja-ekonomiki>. – Назва з титул. екрану.
50. Яковенко Р. В. Теорії економічного зростання [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://www.surma-ua.info/?p=7986>. – Назва з титул. екрану.
51. Яковенко Р. В. Передумови економічного зростання [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://www.surma-ua.info/?p=7984>. – Назва з титул. екрану.
52. Яковенко Р. В. Динаміка і статика економічного зростання [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://www.surma-ua.info/?p=7992>. – Назва з титул. екрану.
53. Яковенко Р. В. Теорія економічного зростання Роберта Солоу [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://www.surma-ua.info/?p=8003>. – Назва з титул. екрану.
54. Яковенко Р. В. Сутність та характеристика сучасного світового господарства [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://www.ungazeta.info/?p=7444>. – Назва з титул. екрану.
55. Яковенко Р. В. Ціна світового ринку [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/11/06/tsina-svitovogo-rinku>. – Назва з титул. екрану.
56. Яковенко Р. В. Сутність та види зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/11/07/sutnist-ta-vidi-zovnishnoekonomichnoi-dijalnosti>. – Назва з титул. екрану.
57. Яковенко Р. В. Форми та інструменти впливу держави на зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. –

Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/11/08/formi-ta-instrumenti-vplivu-derzhavi-na-zovnishnoekonomichnu-dijalnist>. – Назва з титул. екрану.

58. Яковенко Р. В. Платіжний баланс у системі регулювання зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/11/09/platizhnii-balans-u-sistemi-reguljuvannja-zovnishnoekonomichnoi-dijalnosti>. – Назва з титул. екрану.

59. Яковенко Р. В. Перешкоди на шляху інтеграції України у світове господарство [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/11/20/pereshkodi-na-shljahu-integratsii-ukraini-u-svitove-gospodarstvo>. – Назва з титул. екрану.

60. Яковенко Р. В. Еволюція співпраці України з Європейською співдружністю [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/11/21/evoljutsija-spivpratsi-ukraini-z-evropeiskoju-spidruzhnistju>. – Назва з титул. екрану.

61. Яковенко Р. В. Стан стратегічного партнерства України та Європейського союзу [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/11/22/stan-strategichnogo-partnerstva-ukraini-ta-evropeiskogo-sojuzu>. – Назва з титул. екрану.

62. Яковенко Р. В. Ризики розширення Європейського союзу [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/11/23/riziki-rozshirennja-evropeiskogo-sojuzu>. – Назва з титул. екрану.

63. Яковенко Р. В. Перспективи взаємодії Україна-ЄС [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/11/24/perspektivi-vzaemodii-ukraina-es>. – Назва з титул. екрану.

64. Яковенко Р. В. Стратегія політики Європейського сусідства [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/11/25/strategija-politiki-evropeiskogo-susidstva>. – Назва з титул. екрану.

65. Яковенко Р. В. Методологія сучасних економічних досліджень та економічна теорія у внз [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://rk.kr.ua/metodologija-suchasnih-ekonomichnih-doslidzhen-ta-ekonomichna-teorija-u-vnz>. – Назва з титул. екрану.

66. Яковенко Р. В. Вплив глобалізації на внутрішні економічні перетворення [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/12/15/vpliv-globalizatsii-na-vnutrishni-ekonomichni-peretvorennja>. – Назва з титул. екрану.

67. Яковенко Р. В. Вибір моделі економічного розвитку в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/12/16/vibir-modeli-ekonomichnogo-rozvitku-v-umovah-globalizatsii>. – Назва з титул. екрану.

68. Яковенко Р. В. Інтеграційний вибір України [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу :

<http://tusovka.kr.ua/news/2018/12/18/integratsiinii-vibir-ukraini>. – Назва з титул. екрану.

69. Яковенко Р. В. Європейська співдружність [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/12/19/evropeiska-spivdruzhnist>. – Назва з титул. екрану.

70. Яковенко Р. В. Україна та інтеграційні процеси в Європі [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2018/12/17/ukraina-ta-integratsiini-protsesi-v-evropi>. – Назва з титул. екрану.

71. Яковенко Р. В. Національна економіка : навч. посіб. / Роман Яковенко. – Кіровоград : „Пік”, 2009. – 548 с. : іл.

72. Яковенко Р. В. Національна економіка : навч. посіб. / Роман Яковенко. – [2-ге вид., випр.]. – Кіровоград : „КОД”, 2010. – 548 с.

73. Яковенко Р. В. Тлумачний англо-український словник економічних термінів з елементами теорії та проблематики. Дидактичний довідник / Роман Яковенко. – [Вид. 2-ге, випр.]. – Кіровоград : видавець Лисенко В.Ф., 2015. – 130 с.

74. Яковенко Р. В. Наукова робота студентів : методичні поради та рекомендації / Р. В. Яковенко. – [2-ге вид., випр. і розшир.]. – Кропивницький : ЦНТУ, 2018. – 44 с.